

NEW INFORMATION ABOUT THE GREAT TEMPLE OF ANAZARBUS (CILICIA) BROUGHT BY AN UNPUBLISHED MONETARY ISSUE

Corneliu Bogdan Nicolae Beldianu

Keywords: great temple, numismatics, Hadrian, Anazarbus, Cilicia.

Abstract: The temple, with its facade guarded by ten columns (decastyle) from Anazarbus (Cilicia) – currently Anavarza (Turkey), was one of the largest constructions of the Roman era. Its dimensions were close to those of the temple dedicated to the goddesses Venus and Rome, designed and built by Emperor Hadrian; it is the largest religious building in the capital of the Roman Empire. Now, the monumental edifice at Anazarbus, one of the very few temples of antiquity with a facade guarded by ten columns, is practically unknown. The existence of this temple is documented only by a few field observations (made more than seven decades ago by British archaeologist Michael Gough) and the monetary issues of this city. This presentation brings into discussion a coin, from an unpublished issue for Emperor Hadrian, of the city of Anazarbus. This coin provides new information both about the monetary activity carried out on behalf of the city of Anazarbus and about the time of construction and the role of the great temple here. And this time numismatics comes to cover the information gap caused by the destruction of a monument of antiquity and/or the absence of systematic archaeological excavations. Moreover, the corroboration of the numismatic data with the old archaeological records, and with the satellite images allowed us both to identify the location of the monument and to obtain additional information regarding its probable dimensions. The aerial perspective also gives an idea of the grandeur and the place occupied by the edifice in the assembly of the ancient city. At the same time, bringing up the great temple at Anazarbus offers the opportunity for modest reflections on the Hellenistic “Renaissance” initiated by Emperor Hadrian within the Roman Empire.

Rezumat: Templul de la Anazarbos (Cilicia) – actualmente Anavarza (Turcia), având fațada străjuită de zece coloane (decastil), a fost una din cele mai mari construcții ale epocii romane. Dimensiunile sale erau apropiate de cele ale templului dedicat zeițelor Venus și Roma, proiectat și construit de împăratul Hadrian, cea mai grandioasă construcție religioasă din capitala Imperiului Roman. Acum, monumentalul edificiu de la Anazarbos, unul din foarte puținele temple ale antichității având o fațadă străjuită de zece coloane, este practic necunoscut. Existența acestui templu este documentată doar prin câteva observații de teren (făcute cu peste șaptezeci de ani în urmă de arheologul britanic Michael Gough) și de emisiunile monetare ale acestui oraș. Materialul de față aduce în discuție o monedă, dintr-o emisiune inedită pentru împăratul Hadrian a orașului Anazarbos. Această monedă oferă atât noi informații despre activitatea monetară desfășurată în numele orașului Anazarbos, cât și despre momentul construirii și rolul marelui templu de aici. Și de această dată numismatica vine să acopere golul informațional dat de distrugerea unui monument al antichității și/sau de absența unor săpături arheologice sistematice. Mai mult decât atât coroborarea datelor numismatice cu vechile însemnări arheologice și cu imaginile din satelit ne-a permis atât identificarea amplasamentului monumentului, cât și obținerea de informații suplimentare privind dimensiunile sale probabile. Perspectiva aeriană oferă de asemenea o idee asupra grandorii și locului ocupat de edificiu în ansamblul orașului antic. Totodată aducerea în discuție a marelui templu de la Anazarbos oferă ocazia unor modeste reflecții asupra „Renașterii” elenistice inițiate de împăratul Hadrian pe cuprinsul Imperiului Roman.

Sometimes, some coins, in a more-than-poor state of preservation, unattractive and apparently trivial, can offer the researcher surprises of great proportions. In the following lines, we will present you such a situation, in which a coin from a so far unknown issue manages to slightly change our vision of the city of Anazarbus in the first half of 2nd century AD.

The coin, large in size (AE ↓ 33.2 mm; 20.20 g), worn out by long circulation and with the legend mostly illegible, was acquired several years ago, “only for the reverse with an architectural theme, which illustrates a temple with many columns.”¹

The attempt to identify this numismatic piece, however, offered several surprises.

* Societatea Numismatică Română; e-mail: beldianub@yahoo.com

¹ It was purchased, many years ago, by the current owner, along with several other coins from different eras (ancient, Byzantine, medieval), from a Dutch numismatics dealer.